

Til Føroya ungdom á flaggdegnum:

Latið ikki mis- treysti taka tykkum av fótum

Eingin ivi kann vera um, at hin føroyska tjóðin stendur framan fyri stórum avbjóðingum. Mistreysti loysir tó ongar trupulleikar, og vónandi letur føroyingurin - og tá serliga Føroya ungdomur - seg ikki taka av fótum av sáddum mistreysti, men velur sjálvur at brynja seg til at taka við hesum samfelag, tá ið hansara tíð kemur, og gera tað betur, sum ikki er nóg gott, og uttan kenslu av samábyrgd verður ikki bøtt um nakað segði Hans Jacob Debes m.a. í flaggdagsrøðuni á Vaglinum mikudagin.

— Eg haldi, at mangur, sum biðin hevur verið at halda flaggdagsrøðu, hugsar sum so: Er ikki alt sagt, sum sigast kann um Merki okkara hesi fimti árin tað nú hevur á baki? Ella: Er nakað eftir at siga? Og kortini vil eg halda, at tað, at føroyingar enn halda flaggdagin sum ein tjóðskaparligan halgdag, at teir leggja arbeiðið frá sær og halda flaggdagin um landið og altíð víta av hesum degi, í sjálvum sær er prógv um, at hesin dagur verður hildin at hava týðning hvørt ár og í øllum veðri. So hóast tey orð, sum ár um ár hava verið og verða segd henda dag, ikki munnu vera serliga ólik — so koma vit kortini saman at minnst tann dag, tá ið føroyingar sluppu at fáa eitt Merki sum tjóðskaparligt eyðkenni: innlendis sum savningarmerki — úteftir at siga øðrum frá hvørji vit eru.

Longu fyri umleið eitt hundráð árum síðan, tá ið føroyingar høvdu víður-

kent seg sum tjóð, kom hugsanin fram um eitt føroyskt flagg at gera vart við henda víðurkenda veruleika. Sum kunnugt tók tað eina hálva öld at fáa tað víðurkent. Í hesum spurningi, sum i so nógvum øðrum gekk hin føroyska tjóðin í tveinum í flaggmálinum — bæði í spurninginum, um vit skuldu hava eitt flagg yvirhøvur og í spurninginum um, hvør myndin skuldi vera á dúkinum: skuldi hon vera aldagamla landsmerki føroyinga, veðrurin, tjaldur Nólsoyar-Páls — ella skuldi myndin vera krossmerki, ikki bert sum kristið merki, men eisini til tess at benda á hin norðurlenska felagsskapin. Móti endanum á hesum stríði var tó eingin ivi longur.

Sjálvsagt var einki í øllum hesum máli um imynding og framsýning av tjóðskapinum. Men summir stríddust fyri Merkinum, og til ber ikki altíð at steðga tí, sum farið er í gongd.

Børnini seta sum vanligt sín serstaka dám á flaggdagshaldið

Ein føroyskur studentur teknaði tað, ein føroyskur handverkslærlingur bar tað alment fram og sjómenn tóku Merkið til sín at siga frá, hvørjir teir voru, í ringastu vandatiðum. Nógvir teirra høvdu tað við sær niður í bládypið til deyða og tøg. Tá vendist ikki aftur, og tá var Merkið ikki longur »eitt pinkulítið pyntuflagg at seta upp á eitt klaver«, sum onkur í speisemi hevði tikið til! Tá hevði tað heldur ongan týðning longur, at ein forsætisráðharri hevði kallað tað ein »klút« og kravt og fingið tað niður av stong, og at ein sendiharri hevði mótmælt, at føroyskir sjómenn vórðu jarðaðir í fremmandari mold við Merkinum breiddum á kisturnar.

Eg haldi onga orsök vera, at grava gomul politisk stríðsmál í Føroyum fram aftur — tað man vera ivaleyst, sum er. Annað er so, um tann gamli flaggspurningurin er eitt »avgreitt« mál, so leingi vit hava tvey ymisk flogg í landinum. Stýrisskipan okkara ger stutt av, tá ið hon sigur: »Der anerkanntes et færøsk Flag«. Styttri kann tað næstan ikki sigast! Men tá høvdu

føroyingar sjálvir og aðrar tjóðir við víðurkent tað í átta ár. Og hitt fyrsta flaggdagshaldið hevði verið her í Havn.

— Eg hugsi ikki, at nakar føroyingur, hvar hann so heldur til politiskt, í dag avnoktar Merki sitt — og tá hevur flaggstriðið ikki verið til fánýtis, heldur ikki hjá teimum, sum beinleiðis og óbeinleiðis vóru við í hesum stríði og leiddu tað til sigurs, hóast tilvildin mundi hjálpa til. Hvørt hevur sína tíð.

Eitt flagg kann vera so mangt. Tað kann vera eitt »praktiskt« eyðkenni- amboð. Men er tað bert tað, so tykir mær, at tað er »tømt«. Uttan tær kenslur, sum vit allir føroyingar hava, tá vit siggja tað — á fullari ella hálvari stong — so er tað einki veruligt tjóðarmerki. Hesar kenslur eru okkum øllum kunnugar, bæði tá ið vit hava sæð Merki okkara vurt og háðað. Vit kenna eisini tær kenslur, sum komu upp í norska skaldinum Nordahl Grieg, tann dagin hann sá flaggstongina standa »nakna«, tí fremmandir valdsharar høvdu tikið land hansara. Vit kunnu royna at imynda okkum tær kenslur, vit høvdu fingið av somu sjón í dag.

Til ber at spyrja seg, hvønn týðning tjóðskaparligt merki hava í dag. Í nógv ár hevur víða um í heiminum verið hildið lítið um tjóðskaparligar rørsur og tjóðskaparlig eyðkenni og víri. Alt skuldi vera millumtjóða — ella altjóða —. Sjálvsagt fer eingin at avnokta tað neyðuga og klóka í samstarvi tjóðanna millum. Men uttan at kenna seg sjálv-an fyrst ber illa til at samstarva við onnur. Henda regla man vera gaidandi bæði fyri einstaklingar og tjóðir. Og hon kann bert vera galdandi fyri samstarv á jøvnum fót. Annars er hetta goða orð ikki nýtiligt. Men tjóðir eru ikki lættar at týna, um tær ikki vilja tað sjálvar — og tær munnu vera fáar.

Eitt av høvuðseyðkennunum fyri heimsseguna eftir seinna heimskriggið hevur verið, at flogg umskaraðust á stongum um allan heimin. Eit' fremmant for niður, og eitt innlendskt for upp. Fyri hesi sök bløddu summar tjóðir næstan burtur. Og enn í dag seta tjóðir seg í vanda fyri at vinna tjóðskaparlig rættindi, og altíð er spurningurin um flaggið (ella merkið) frammarlaga í frælsisstræmban tjóðanna.

Onkur vil háðandi gera alt hetta til »romantikk«. Hetta er tó neyvan so. Íð hvussu er hava milliónir av menniskjum gildið dýrt fyri henda romantikk. Og tað mundi ikki vera serliga romantiskt at stevna til havs undir Merkinum.

Hans Jacob Debes: -Kanska skuldu vit føroyingar talað meira um tað, vit eru samdir um, enn tað, sum vit eru minni samdir um.